

RENAȘTEREA

ORGANUL OFICIAL AL EPARHIEI ORTODOXE ROMÂNE
A VADULUI, FELEACULUI, GEOAGIULUI ȘI CLUJULUI

Redacția și Administrația :
CLUJ,
Strada Iuliu Maniu Nr. 31

APARE ODATĂ PE SĂPTĂMÂNĂ

Abonament: 300 Lei la an

Redactor responsabil:
Protoieru DUMITRU ANTAL

Vizita A. S. R. Principesa Ileana la Cluj.

În programul cel dintâi a serbărilor de aniversare a 10 ani dela Unirea Ardealului, se fixase o zi de serbare și la Cluj. La definitivarea programului serbărilor, acest punct, ca și altele, a fost șters, lipsindu-se Clujul, — acest oraș așa de șovin sub vechii stăpânitori — de o grandioasă sărbătoare de afirmare românească. Vizita A. S. R. Principesa Ileana a prilejuit o parte din desfășurarea acestei sărbători, atât cât a putut să o sărbătorească din toată inima populația românească, mai ales societatea înaltă, cu toată studențimea mică și mare.

Cele două zile, Sâmbătă și Duminecă, cât a stat A. S. R. în Cluj, a fost un lanț neîntrerupt de entusiasm, bucurie și plăcere pentru această tinără, frumoasă și înțeleaptă vlăstară a casei noastre domnitoare. N'a făcut un gest, n'a rostit o vorbă, n'a aruncat o privire, care să nu creieze cea mai ideală atmosferă de însuflețire.

A. S. R. a sosit în Cluj Sâmbătă la 12 ore, fiind întâmpinată de toate autoritățile, soc. feminine, elevi și eleve și studențimea universitară. După coborârea din tren primarul orașului a bineventat-o oferindu-i un buchet frumos de flori, la cari s'au adaus încă câteva, frumoase unul ca altul. Entusiasmul și dorința de a vedea pe A. S. R. a împiedecat recepția cu prezentarea autorităților și a celorlalte delegații. În câteva cuvinte o a bineventat Episcopul nostru — și câteva doamne din societăți. Drumul în oraș a fost triumfal, ca și toate trecerile prin oraș la diferite festivități.

Soc. Femeilor române din Cluj au oferit A. S. R. un ceai în grădina botanică, unde Principesa Ileana a venit îmbrăcată în costum național. Toate doamnele și domnișoa-

rele din societatea românească aleasă a Clujului au fost de față. A. S. R. a stat de vorbă cu toată lumea, iar la sfârșit s'a prins în hora fetelor. S'a dat o reprezentație de gală la operă cu „Năpasta“ de S. Drăgoi. Sosirea, întonarea Imnului Regal și plecarea a fost prilej de interminabile ovații.

Duminecă la ora 10 s'a oficiat, fără program, la dorința Alteței Sale Regale, din partea P. S. Sale și Clerul înalt, un Te-Deum, la care a participat A. S. R. și toate autoritățile civile și militare. A impresionat — fără a găsi imitatori între participanți — îngenuncherea A. S. R. Principesa Ileana, la cetirea evangheliei și la rugăciune. La sfârșitul serviciului P. S. Sa Episcopul nostru Nicolae a rostit următoarea impresionantă cuvântare:

„După înălțătorul praznic dela Alba-Iulia, la care a luat cu suflul parte, întreg poporul românesc din cuprinsul țării, cum și cel afară de granițele ei — după manifestația eloquentă de alipire către Rege, Tron și Dinastie — și după pecetluirea din nou a voinței noastre neștrămutate, de a fi de vecie una și nedespărțiți de patria mamă, care a jertfit atât de mult pentru desrobirea noastră din jurul secular; venirea Alteței Voastre Regale în mijlocul nostru în Clujul suferințelor de eri și nădejdelor de mâine, este ca o rouă binefăcătoare și dătătoare de viață — și drept mărturie avem în mulțimea florilor ce vi s'au prezentat și așternut la picioare și lacrimile de bucurie și iubire ale tineretului ce s'au revărsat — la primirea Alteții Voastre Regale, începând dela gară — și până în momentul acesta de îndoită serbare pentru noi.

Ați venit Alteța Voastră Regală în acest

sfânt și modest locaș — mărturie a vremilor grele din trecut — ca prin prezența Voastră înaltă să dați dovadă despre alipirea și dragostea către legea noastră strămoșească, — aceia lege care ne-a ținut sufletul curat și ne-a întărit ca să putem suporta toate nenorocirile ce s'au abătut asupra capului nostru.

Vă exprimăm, dela acest loc, adânc simțita noastră recunoștință. Aceasta recunoștință o datorăm în întregime întregii case domnitoare și o păstrăm cu sfințenie în sufletele noastre față de adormitul și mult iubitul nostru Rege Ferdinand, care-și doarme somnul de vecie în una din cele mai frumoase biserici ale țării, la Curtea de Argeș, alături de fericitul înaintaș și de cîitorii — voivozi ai sfântului lăcaș, — aceasta recunoștință, o exprimăm și tovarăsei Sale în momente de glorie ca și în momente de suferințe, Maiestății Sale Reginei Maria, împodobită cu coroana regală în cetatea sfântă și sfințită a Ardealului.

Ca un semn al alipirii noastre sincere am turnat în slove neperitoare pe clopotul cel mare al Catedralei noastre numele marelui Rege, care a făcut posibilă reînvierea vechei Episcopii a Vadului, — întemeiată de marele voivod Ștefan Cel Sfânt. Acest clopot ne cheamă la rugă, — dar ne cheamă la nevoie și la îndatoriri mari — de a sta zid de apărare în jurul tronului și Regelui iubit.

Ardealul, Alteța Voastră Regală, nu este un petec de pământ oarecare. Ardealul e leagănul neamului românesc, fiecare glie de pământ e stropit cu sânge de eroi — și udată de lacrimi de mame, de soții și de surori.

Acest Ardeal este cel mai prețios patrimoniu al nostru — și dacă în trecut l'am apărât pîn'la torturi pe roată, în viitor îl vom apăra cu munca noastră, cu dragostea noastră și cu tot ce are sufletul unui neam mai ales și mai sfânt.

Abrudul, Câmpeni, Zlatna, Albaul, Alba-Iulia și Turda sunt lozințe cari ne ridică moralul, fiecare loc este o pagină de glorie de mărire și de durere — și aceste locuri sfinte sunt chezașia, că suntem gata la orice jertfă pentru a putea trăi cu vred-

nicie, a muri cu cinste pe pământul patriei întregite și în veci nedespărțite.

Fiți binecuvântată Alteța Voastră Regală, fie ca zilele aceste să rămână neuitate în sufletele noastre — și să lase urme de muncă statornică și de dragoste către Neam și lege.

S'a trecut la Teatrul Național, unde în fața aceleiași sale arhipline, încadrată într'o prea frumoasă aranjare a scenei, cu decorații de chipuri sfinte, cu două șiruri de câte 12 eleve, membre ale „Asociației femeilor creștine“ (Triunghiul albastru) A. S. R. în uniforma asociației, a ținut o scurtă conferință, vorbind despre rosturile și scopul sublim creștinesc al acestei asociații, pe care dorește să o organizeze și'n aceste părți cu acelaș rezultat ca și la București. Rostirea domoală dar respicată, într'o aleasă limbă românească a cucerit pe toți. Au conferențiat și alte două membre ale Asoc. Fem. Creșt. Conferința a fost premersă, cuvântările intercalate cu cântări de ale asociației de conținut religios și educativ, cântate cu glas îngeresc, alături de A. S. R. de către cele 24 eleve.

După masă a participat la un banchet dat în sala prefecturii, apoi la luarea legământului cercetașilor în fața statuei Lupoaicii din Piața Unirii. A mai vizitat Liceul Principesa Ileana, unde i s'a făcut cea mai frumoasă manifestație. După ce a vizitat și alte instituții, a plecat în excursiune prin Ardeal, oprindu-se întâi în Feleac, ca să vadă vechea biserică zidită de Ștefan cel Mare, trecută prin vitregia vremurilor în stăpânirea uniților.

A. S. R. a plecat cu cele mai bune impresii, pe cari și Le-a exprimat sincer la încheierea conferinței dela Teatrul Național cu următoarele cuvinte:

— Dați-mi voie să vă spun acum: „La revedere“. Acum după ce vă cunosc, am impresia, ba nu, sunt sigură că între noi există puternice legături. Am venit aci, nu numai din îndemnul personal, ci din partea Familiei Regale, ca să vă spun că noi vă iubim mult.

Vă mulțumesc încă odată pentru caldă primire“.

Ședințele Sf. Sinod.

S'a decis construirea unui cămin episcopesc în Capitală, dându-se eforiei bisericești însărcinarea de a întocmi planurile și devizul.

Cu privire la raportul P. S. Episcop Roman Ciorogariu al Oradiei, ca preoții să nu mai facă politică de partid, membrii Sf. Sinod au aprobat următorul referat al Episcopului nostru Nicolae.

Atitudinea preconizată de P. S. Episcop al Oradiei e privită ca o stare ideală, presupunând raporturi mai intime între conducătorii poporului și conducători arhieresti ai bisericii. Ori, raporturile de acum, lasă mult de dorit. Sf. Sinod recunoaște exactitatea dispozițiilor luate de P. S. Roman, ca preoții să iasă din partide, dar pentru moment, dată fiind situația de astăzi, nu-și poate însuși în întregime propunerea P. S. Sale, de a provoca retragerea tuturor preoților înscrși în diferite partide politice.

Prin această măsură, s'ar ajunge ca în Parlament clerul să nu aibă nici un reprezentant.

Lăsăm ca fiecare episcop în parte, să dispună cum crede în interesul eparhiei sale.

Îndată însă, ce vom putea căpăta dreptul de a avea reprezentanți în Parlament, cum au acum Camerele agricole, industriale și comerciale, vom reveni și vom hotărî despre atitudinea politică a preoților.

S'a aprobat ridicarea la rangul de arhimandrit a protosincelui Dr. Vasile Lazarescu, prof. la teologia din Oradea.

Între alte chestiuni mai mărunte s'a hotărât să se intervină pentru aducerea unei legi care să oprească înjurăturile și vorbele triviale.

Min. de instrucție se va cere să fixeze o zi înaintea vacanțelor de Crăciun și Paști, pentru mărturisirea și împărtășirea elevilor.

Membrii Sf. Sinod au dat apoi reprezentanților presei următorul comunicat:

„Sfântul Sinod având în vedere că persoane aparținătoare partidelor politice au exploatat chestiunea Calendarului pentru interese streine de biserică împiedcând prin aceasta acceptarea Calendarului de către toți fiii bisericii, invită pe toți șefii

organizațiilor politice din țară, să binevoiască a acorda tot concursul lor în scopul ca toți credincioșii ortodocși să respecte măsurile luate de Sf. Sinod în chestia Calendarului“.

În ședința a 7-a P. S. Sa Ep. Grigore al Aradului a făcut cunoscut Sf. Sinod, că la toamnă se împlinesc 100 de ani dela înființarea episcopiei Aradului, cu care prilej se vor organiza mari festivități.

P. S. Sa Ep. Iosif al Caransebeșului a fost încredințat să prezinte un raport asupra necesității înființării unui vicariat la Vârșeț în Jugoslavia.

S'a dat în studiu și chestiunea numirii corpului didactic al seminariilor, în senzul de a se face pe viitor de către Sf. Sinod, iar nu de Min. de Culte.

Ședințele s'au prorogat pe termen nefixat.

Concordatul e votat de Cameră

Concordatul a fost votat și de camera deputaților, fără prea multă discuțiune. Partidul liberal prin cuvântul d. I. G. Duca a declarat că acest concordat este mai bun decât toate celelalte concordate. (Aceasta o putea zice dacă eram stat catolic, dar nu când suntem un stat ortodox, cu o biserică sărăcită, îngenunchiată și prescurtată în drepturile ei!) Dep. Józsika a protestat în contra concordatului în numele Partidului maghiar pe motiv că li se desființează episcopia dela Oradea și episcopia Ardealului și Cenadului vor fi subordonate arhiepiscopiei catolice de București.

În numele grupului parlamentar al preoților ortodocși pr. C. Buracu a cetit o declarație de protest, prin care arată „că nu pot participa nici la desbaterea, nici la votarea proiectului de ratificarea concordatului, desolidarizându-se de toate consecințele păgubitoare ce vor decurge din o asemenea convenție, pentru viața religioasă și națională a statului și neamului.

Preoții ortodocși constată că prin concordatul încheiat se depășesc prevederi constituționale și se violează principiul de egală protecție a cultelor, prin privilegierea bisericii catolice.

Privilegierea consistă în: 1. Creierea unei ierarhii cu 11 eparhii, disproporție numerică ce pune biserica ortodoxă în inferioritate; 2. Autonomia bisericii catolice e mai largă, nepunându-i nici o restricție la pregătirea clerului, administrarea averilor; 3. Biserica catolică e transformată în proprietar latifundiar; 4. Statul salarizează un număr considerabil de canonici; 5. Concordatul pune în strânse legături biserica greco catolică cu o biserică minoritară, ceea ce atinge principiul constituției“.

Ministrul Cultelor, dl Dr. A. Vlad în vorbirea sa respinge criticile aduse concordatului calificându-le ca lipsite de temei. La feliu a vorbit și dl N. Iorga, zicând că concordatul este un act de cuviință, un act de dreptate.

La votare parlamentarii preoți ortodocși au părăsit incinta camerei, în formă de protest.

CREAȚIUNEA LUMII

(Urmare)

3. Teoria viziunii.

Interpretarea vizionară pornește dela faptul neîndoelnic, că Hexaameronul prin conținutul lui supranatural, nu este produsul minții omenești, ci a trebuit să fie descoperit de D-zeu. Numai D-zeu a putut avea cunoștință despre crearea lumii. El singur a putut instrui pe om asupra acestui fapt străvechi, fie prin cuvânt, fie prin viziune.

A și făcut acest lucru, zic reprezentanții acestei teorii, descoperind lui Adam, ori chiar lui Moise marea operă a creației în 6 viziuni. Moise deci nu face altceva, decât descrie ceea ce a văzut strămoșul său Adam în viziuni și s'a păstrat prin tradiție până la el, sau poate ceea ce a văzut el însuși în viziuni.

Cuvântul „zi“ din tratatul biblic despre creație deși e luat în senz verbal, nu înseamnă că D-zeu a creat lumea în șase zile, ci a descoperit numai oamenilor această operă în șase viziuni.

E lesne de constatat că teoria viziunii are ceva comun atât cu interpretarea verbală, cât și cu cea ideală. Cu prima, fiindcă ia cuvântul „zi“ în sensul obicinuit,

fără ca totuși să învețe, că lumea ar fi fost creată în 6 zile de câte 24^h; cu ultima fiindcă lasă nehotărîtă lungimea și ordinea zilelor.

Această teorie face imposibil orice conflict între Hexaameron și științe.

[Făuritorul teoriei viziunii este Joh. Heinrich Kurtz în scrierea: „Bibel und Astronomie“. Pe urmele lui au pășit: Güttler.

Hoberg „Die Genesis“ ed. II. 1908; Joh. Ude „Die erschaffung der Welt“ ed. II. 1923; Fonck „Moderne Bibelfragen“; Hummelauer „Der bibl. Schöpfungsbericht“ „Commentarius in Genesis“ „Nochmals der bibl. Schöpfungsbericht“.)

Cel mai de seamă reprezentant este fără îndoială iesuitul Hummelauer. Acesta din urmă după pace în scrierea „Commentarius in Genesis“ interpretează primul capitol al Genezei, fără ca să țină cont de științele naturale, în a doua scriere a sa, care tratează aceeași chestiune, vezi „Nochmals des bibl. Schöpfungsbericht“, își pune întâi întrebarea: cât de vechiu este tratatul biblic despre creație? Răspunde: Hexaameronul nu este numai de origine antemozaică, ci trebură redusă direct până la Adam. Își pune apoi o a doua întrebare: Cum s'a născut Hexaameronul? Iarși răspunde: revelația actului creației s'a putut face în două forme, fie prin cuvânt, fie prin viziune. Mai probabil că s'a făcut prin viziune, căci precum lui Adam printr'o viziune i-s'a adus la cunoștință originea femeii Gen. II. 21, la fel a putut fi instruit asupra originii lumii și originii proprii. Reiese acest lucru și din momente interne: a) Vioiciunea și frumusețea expunerii din Gen. I. mai curând pot izvorî din descrierea unei viziuni, decât din redarea unei povestiri. b) Vorbind D-zeu direct către om, n'ar fi putut accentua că a creat lumea în șase zile de câte 24^h, când creațiunea presupune o durată mai lungă de timp. A putut în schimb foarte bine ca într'o viziune să-i descopere omului mersul creației, prin simbolul unei activități de 6 zile. Iar dacă revelația s'a făcut printr'un tablou comparativ în viziune nu înseamnă, ca tabloul comparativ să corăspundă realității.

Își pune în fine și o a treia întrebare: Când a fost învrednicit Adam de viziunea instructivă? Răspunde: Adam încă înainte de a fi conștient de existența sa, a trăit în viziune întreaga creație a lumii până în ziua a 6-a, și se trezi din viziune în momentul, când D-zeu suflă duh de viață asupra corpului modelat de propria-i mână, II. 7.

Deci tratatul mozaic despre creație este o viziune a creației. Pentruca totuși în viziunea creației să putem vedea raportul între simbol și realitate, cu alte cuvinte să nu fie considerat tabloul din viziune identic cu realitatea, Hummelauer ne pune în vedere scopul urmărit de autorul revelației. D-zeu cu siguranță n'a intenționat să dea omului niște date științifice, ci să-l învețe adevăruri religioase. Acest scop nu pretindea în

1) Specht „Lehrbuch der Apologetik“.

nici un caz, să fie o adâncă consonanță între tabloul din viziune și mersul obiectiv al creațiunii, printr'o astfel de consonanță revelația ar fi fost întunecată. Era de ajuns un tablou care să reprezinte reala ordine a creațiunii, numai în liniamente generale, care să evidențieze în schimb cât mai mult adevărurile religioase.

Zilele din viziune nu corăspund unor zile obiective ale creațiunii de câte 24 h; adevăratul mers al creațiunii nu-l putem încadra în 6 durate de timp, ordinea ei obiectiv n'a fost aceea din viziune. Hexaemeronului îi revine atât caracter istoric, cât se acopere viziunea cu mersul obiectiv al creațiunii, și cât acționează pentru o reală desvoltare a vieții sufletești.

Teoria viziunii stabilește pacea desăvârșită între Biblie și știință între exegeți și geologi. Felul cum privește această teorie creațiunea lumii, nu poate ajunge nici decum în conflict cu știința.

„Prin această fericită interpretare, (zice Hummelauer în tratatul mai sus amintit) exegeții și geologii trăesc ca prieteni între olaltă fiecare la umbra viei salc. Geologii nu mai sunt considerați ca niște uriași răutăcioși, ci ca niște vecini prietenoși“.

Argumentele aduse de Hummelauer, pentru sprijinul teoriei viziunii după cât se pare nu-s destul de tari, căci:

Din Gen. II. 21 nu reiese cu siguritate că Adam ar fi fost încunoștințat în somn printr'o viziune despre originea femeii. Chiar dacă am admite cazul, prin nimic nu suntem îndreptățiți să presupunem, că întreg tratatul despre creațiunea lumii își are originea într'o viziune.

Viociunea expunerii din Hexaemeron se poate explica și înafară de viziune.

Nu putem crede că D-zeu, în fața căruia 1000 de ani sunt, ca și o zi, n'ar fi avut nici un alt mijloc înafară de viziune să ne descopere actul creațiunii într'un tablou intuitiv, fără ca să întunece adevărul. Cum a putut înfățișa împărăția ceriurilor, în atâtea tablouri, în parabole, fără ca să se folosească de viziune?]

4. Alegorismul.

Inițiatorii alegorismului sunt italianul Stoppani și iezuitul Lempl. Stoppani un geolog în haine preoțești răzemându-se pe citatul Sir. 18, 1, afirmă în legătură cu creațiunea biblică, că D-zeu a descoperit omenirii un singur act al creațiunii. Oamenii însă, în special Iudeii timpului, când a fost scrisă aceasta descoperire divină, nu puteau concepe activitatea creatorică a lui D-zeu într'un singur act, de aceea autorul biblic a fost silit să-l analizeze formal, repetind de 6 ori una și aceeași zi. Deci Moise în primul vers al Genezei ne înfățișează sintetic ceace analizează în restul capitolului, dând o ex-

plicare alegorică. Semnificarea alegorică a Hexaemeronului nu ne silește nici să tragem la îndoială anumite date ale științei, nici să facem concesioni în vederea unei apropieri între Biblie și știință. Hexaemeronul stă în acest caz departe de științele naturale, iar o contradicție este imposibil de cugetat.

Întreaga construcție a teoriei lui Stoppani pornește dela interpretarea greșită a locului Sir. 18, 1, în care de fapt nu se precizează că D-zeu a creat totul deodată, printr'un singur act. Nu-i permis apoi din punct de vedere exegetic să facem o deosebire atât de mare între v. 1 și următoarele, din contră, întreaga construcție pretinde o strânsă legătură între v. 1 și 2, ceace însemnează că prin v. 2 nu se începe o nouă secțiune. Se pune și întrebarea pentruce capacitatea de pricepere a poporului israil de acum 3500 ani a pretins ca stelele să fie amintite alegoric abia în ziua a patra.

Spre deosebire de Stoppani, iezuitul Lempl¹⁾ crede că în cosmogonia mosaică ziua primă, a doua, ș. a. m. d. avem să ni-le închipuim în senz alegoric, ca tot atâtea durate mai lungi de timp, al căror început și sfârșit, este cunoscut mai de aproape numai de D-zeu. Dupla metaforă din text „se făcu seară“, „se făcu dimineață“, înseamnă trecerea dela o durată de timp la alta și nu seara și dimineața în sensul strict al cuvântului.

(Va urma).

Muntean

Ortodoxia în Ocna-Dejului.

Se știe că Ocna-Dejului e o comună reședință de plasă, cu peste 2000 loc., în majoritate români, având pe teritoriul ei bogate mine de sare și vara băi sărate. Locuitorii ei sunt muncitori mineri, oameni cumiți și harnici, în al căror suflet, sentimentul național s'a păstrat cu atât mai curat, cu cât asupririle erau mai întetite. Dovadă că atunci, când soarele dreptății cerești a umplut cu raze și orizontul pământului românesc, ei s'au constituit în stăpâni pe averea fostei stăpâniri de pie memorie, au mântuit din mâini bolșevizate,

¹⁾ „Zur Erklarung des Hexaemeron“ cf. Fruchstorfer.

averea ce, de drept, trebuia să treacă în mâini românești, și când stăpânirea armatei românești s'a extins și pe aici au găsit totul în ordine. Au găsit mai ales, un popor oțelit în lupta pentru păstrarea conștiinței naționale, un popor ce abia a așteptat să se contopească în marea masă a fraților Români de pretutindeni.

În localități cum e și Ocna, conștiința națională e mult mai vie, decum își poate cineva închipui. Aici locuitorii unguri prin prezența și atitudinea lor, prin faptele și atacurile lor, totdeauna au împiedecat pe Români de o împreună și pașnică conviețuire, i-au făcut să fie mai geloși pe limba și legea lor și să nădăjduiască tot mai mult împlinirea idealului lor național.

Dar și după realizarea acestui ideal în 1918, ei se simțeau încă tot despărțiți de frații lor și-și fixase bine în gând, împlinirea și al celuilalt ideal; al unirii în credință.

Ei țineau de „legea Papii“ cu care fără știre s'au „unit“ — dar de care cu tot dragul țineau acum să se despartă. Au așteptat însă momentul fericit în care toți „uniții“ din Transilvania ar rupe pecețile, dar văzând că aceștia se încăpăținează și se trudesesc să sape șanțul despărțitor și mai afund, înspre sărbătorile Crăciunului din 1928, cei mai aleși dintre ei se desfac de Bis. Unită, pentruca după cum zic ei „să se împreune ca frații de cari dușmanii i-au despărțit“. Peste 100 familii, cele mai alese, împlinind formele legale, revin la credința ortodoxă a strămoșilor lor.

În fruntea lor era dela început vrednicul român, dl *Vasile Jichisan*, care pentru faptele sale în serviciul cauzei naționale, a fost înaintat slujbaş al Statului, obținând și purtând cu multă demnitate decorațiile ce Țara a găsit că i-le datora.

La început cei reveniți se simțeau cam agitați, mai ales că „uniții nu-i slăbeau din batjocuri“; că legea ortodoxă e păgână, ortodoxii sunt greci, că ortodoxii au răstignit pe Hristos (sic!) etc., etc., dar în curând apoi s'au liniștit, dându-și seama tot mai mult de importanța faptei lor.

Incredințat de P. S. nostru Stăpân, venise între ei *Păr. Laurențiu Curea*, ca să-i organizeze și să-i îndrume spre o viață pașnică. Prezența Cucerniciei Sale a făcut

admirabilă impresie asupra întregului sat, care atunci a luat seama că *preoții uniți grăiau neadevărul* susținând cele de sus, despre credința ortodoxă și despre preoții ei.

(Ar fi interesant pentru un istoric ulterior, să știe peripețiile peste cari a trecut *Păr. L. Curea* în Ocna. Drept aceea Domnia Sa ar fi bine să le însemneze undeva, ca să se vadă, chiar și de cei de azi, cu câte are de luptat un misionar pe terenul de luptă...).

De atunci încoace numărul celor nemulțumiți cu credința în Papa a crescut și *Părintele Perhaiță*, pe care Sfta Episcopie a binevoit să-l numească administrator, a știut să lucreze astfel, încât și-a câștigat o popularitate foarte periculoasă pentru preoții uniți de acolo, rămași cu fărâmituri de popor.

Ceia ce-i paște acum pe Românașii noștri de acolo, este gândul edificării unei biserici. Și dacă năcazurile și atacurile îndreptate în contra lor până acum, le-au putut înfrunța cu multă dârzenie, această dorință a lor îi reține pe loc și-i neliniștește prea mult.

Uniții au două biserici și una în curs de edificare, doi preoți, case parohiale, cu acarete în regulă, sesiuni frumoase, ungurii deasemenea două biserici, căsi, sesiuni și toate, toate bine înzestrate de Saline și ajutate an de an cu ajutoare foarte însemnate. Și până când acestora le-au dat tot, ortodocșilor nici măcar un loc pentru biserică, nu vor.

Este un singur loc, potrivit, în centrul comunei, pe care l'au cerut dela Direcțiunea generală a salinelor, care a și promis toată solitudinea sa și au dat ordine favorabile, însă directorul Salinei din loc, dl *Urban, săcui*, ce pare că nu-și dă seama de schimbările ce s'au produs înainte cu 10 ani în Ardeal, nu vrea să satisfacă cererea ortodocșilor, nesocotind și ordinul primit. Le oferă orice alt loc dosit, adecă nepotrivit pentru biserică, i-ar conveni să și-o facă pe câmp undeva, dar nu vrea să se împace cu ideea ca „Valahii“ s'ajungă cu biserica lor în centrul comunei.

Iar uniții fără să-și dea seama că sprijinesc o acțiune neromânească, prin puterea ce o au azi pe la București, împiedecă și ei realizarea gândului atât de frumos.

Cer și ei acelaș pământ, deși nu le trebuie decât pentru casă parohială, dar vreau să trăgâneze lucrurile, ca apoi să poată pescui în tulbure și pentru că le e frică, nu cumva ortodocșii să atragă cu vremea și pe cei rămași uniți, spre adevărata credință.

Dar un curent atât de puternic ca și cel din Ocna, tare ne e frică, nu va putea fi oprit de uneltiri meschine.

Avem ferma convingere că biserica noastră, va ști expune punctul său de vedere atât de precis, încât în fața acestuia toate intervențiile de după culise, a așa zișilor frați uniți se vor opri, iar celor de alt neam decât noi, să li se dea sfatul a fi mai loiali față de dispozițiile superiorității, cât mai ales față de legea și Biserica noastră națională.

Victor Susa.

CRONICA

Predică în Catedrală. Duminică, în 16 Iunie, va predica Pr. Simion Vasinca, prof. de religie.

Instalarea noului protopop al Dejului. Protopopiatul Dejului devenind vacant prin retragerea în penziune a P. On. protopop T. Herman, la alegerea săvârșită anul trecut a întrunit majoritate de voturi prot. Zaharie Man, protopopul Lăpușului. Confirmarea alegerii a suferit o oarecare întârziere pentru potolirea unor nemulțumiri iscate în urma reușitei prot. Man. Nemulțumirile fiind de ordin prea personal și lipsite complet de teme, în urma încăpăținării și pretenziunilor exagerate ale celor nemulțumiți, n'au putut fi aplanate, cu toate că s'au depus toate eforturile din partea autorității noastre bisericești. După confirmarea din partea Ven. Cons. Eparhial, în ziua de 26 Maiu s'a făcut instalarea noului protopop, prin delegatul P. Sf. Sale Dr. V. Sava cons. eparhial. Instalarea a fost sărbătorească, cu participarea unui număr mare de preoți și credincioși. Felicităm pe noul protopop și avem toată nădejdea că prin vrednicia sa cunoscută, după ce va fi văzut la muncă și cunoscut, se vor potoli și supărările unora și altora.

Notăm că cele scrise prin unele ziare din Capitală în legătură cu cele întâmplate la Dej, sunt exagerări fanteziste.

La Academia Română s'a făcut recepțiunea noului membru, a dlui *Dr. Silviu Dragomir* prof. la Universitatea din Cluj, în locul regretatului Vasile Pârvan. La ședință a participat I. P. S. Sa Patriarhul Miron Cristea, Nicolae Bălan, mitropolitul Ardealului, Episcopii Ciorogariu, Nicolae al Clujului și Ioan al armatei și numeroși clerici ardeleni și intelectuali. Noul academician a vorbit despre rolul dascălului ardelean Constantin Romanu-Vivul, ca tribun în revoluțiunea din 1848. Răspunsul l-a dat dl Dr. Ioan Lupaș, relevând frumoasa activitate desfășurată pe teren istoric a noului academician, exprimând îndreptățite nădejdi pentru viitoarea sa activitate. Aducem și noi călduroasele noastre felicitări și urări de bogată activitate.

Statistica populației Ardealul. În 1920 Ardealul număra 5,114.124 suflete, împărțite în modul următor: Români 2,930.120 sau 57.29%. Unguri 1,305.753 sau 25.54%. Germani 539.427 sau 10.55%. Evrei 181.340 sau 3.54%. Alte naț. 157.484 sau 3.08%. Total: 5,114.124. În 1927 însă situația era următoarea: Români 3,124.224 sau 58.81%. Unguri 1,243.686 sau 23.41%. Germani 567.660 sau 10.69%. Evrei 193.318 sau 3.64%. Alte pop. 183.470 sau 3.45%. Total 5,312.388. Sporul total al populației în cei 6 și jum. ani a fost prin urmare abia de 198.234, sau 3.87%, pe când de pildă, cum în acelaș interval, adecă dela 1 Ianuar 1922 la 31 Dec. 1927, populația Italiei a sporit cu peste 8%, număr care prin emigrație să reducă și acolo la 5%.

PARTEA OFICIALĂ

Nr. 3798—1929.

ORDIN CIRCULAR cătrec toate oficiile în sub ordine.

Publicăm aci spre știre și conformare copia după adresa Nr. 72782/1929 a Direcțiunei Generale a Poștelor, Telegrafelor și Telefonoanelor, înreg. la Ministerul Cultelor și Artelor sub Nr. 14712/1929, care ne-a fost comunicată de către Ministerul

Cultelor și Artelor cu adresa Nr. 14712 din 24 Maiu 1929 de următorul cuprins:

„Avem onoare a Vă înainta în copie adresa Nr. 72782/1929 a Direcțiunii Generale a Poștelor, Telegrafelor și Telefoanelor, cu privire la francarea corespondenței oficiale, și Vă rugăm să binevoiți a lua cunoștință de cuprinsul ei, rămânând ca dispozițiunile menționate să se aplice mai târziu dupăce Consiliul de Miniștri, cari studiază chestiunea, se va pronunța.

Primiți, Vă rugăm, Prea Sfințite, asigurarea deosebitei noastre considerațiuni.

p. Ministru: *St. Brădișteanu.*

p. Director general: *C. Negoescu.*

Domnule Ministru,

Legea pentru organizarea și administrarea pe baze comerciale a întreprinderilor și avuțiilor publice, promulgată prin I. D. R. Nr. 806/1929 și publicate în „Monitorul Oficial” Nr. 62 partea I. din 15 Martie 1929, clasează Administrația P. T. T. între instituțiile care urmează să se administreze și să-și organizeze exploatarea în forma regiei publice comerciale, în conformitate cu legea sus menționată și cu legea specială de organizare.

În partea V. a noiei legi, sub titlul „Regia publică comercială”, la art. 31 se prevede că: prestările, lucrările și livrările executate de către regia publică comercială, în interesul Administrațiilor Statului, vor fi plătite pe baza justificărei cheltuelilor pentru materiale și salarii, plus cheltuelile generale și dobânzi.

În partea VIII. din această lege, sub art. 133, se prevede că: „toate dispozițiunile legilor și regulamentelor contrari dispozițiunilor prezentei legi sunt și rămân abrogate”.

În baza acestui text de lege sunt și rămân deci abrogate dispozițiunile legii telegrafice, telefonice și poștale actualmente în vigoare publicată în „Monitorul Oficial” Nr. 190 din 15/28 Noembrie 1918, care, sub art. 154, prevede scutire de taxe pentru transportul prin poștă al corespondenței de scrisori și mexagerii, expediate de către autoritățile de Stat.

Pe baza dispozițiunilor legale, citate mai sus, am onoare a Vă comunica că,

pe ziua de 1 Iunie a. c., *suprimăm gratuitățile poștale.* Numai prin această măsură sperăm să putem realiza refacerea și îmbunătățirea serviciilor P. T. T. care, în toată perioada de după războiu, fiind lăsate fără mijloacele financiare trebuitoare, se găesc pe panta desorganizărei.

Taxele poștale, prevăzute în tariful actualmente în vigoare, sunt calculate pe baza cheltuelilor pentru materiale și personal, inclusiv cheltuelile generale de exploatare și dobânzi, astfel că nici o altă reducere de taxe nu mai este posibilă pentru corespondență oficială.

Pentru a se înlesni controlul interior al autorităților în aplicarea taxelor pentru corespondența oficială, Direcțiunea Generală P. T. T. le va pune la dispoziție timbre poștale speciale, care nu vor fi valabile la francarea corespondențelor particulare și vor avea putere circulatorie numai în serviciul intern. Pentru anul curent departamentele vor fi, în prealabil, creditate cu valoarea acestor timbre, urmând ca, în termen de 3 luni, să-și aranjeze creditele trebuitoare pentru plata timbrelor avansate pe credit, și rămâne ca pentru anul viitor să-și prevadă în bugete sumele trebuitoare pentru cheltuelile de poștă.

Corespondența autorităților pentru strănătate urmează să fie francată, ca și până în prezent, numai cu timbre poștale obicinuite, ca și corespondența particulară, singurele recunoscute în serviciul internațional ca valabile la plata taxelor poștale.

În ce privește taxele pentru mesagerii ele trebuind să fie schițate oficiilor în numerar, la depunerea lor de ghișetele poștale, oficiile vor elibera, pentru taxele percepute, chitanțe din registre cu matcă, conform prescripțiunilor legii contabilităței publice.

Autoritățile de Stat se vor proviziona cu timbre poștale speciale dela oficiile poștale prin care-și schimbă corespondența, pe bază de adrese și chitanțe în dublu exemplar, semnate de șefii autorităților respective și contra semnate de delegații însărcinați cu primirea timbrelor.

Director general: (ss.) *Vidrighin.*

Director: (ss.) *Indescifrabil”.*

Cluj, 1 Iunie 1929.

Consiliul Eparhial.